

A woman stands in the center of a dirt path, holding a vintage camera. She is wearing a bright yellow dress with a small white pattern and a blue cardigan. The background is a blurred street scene with buildings and trees, suggesting a rural or village setting. The lighting is warm, likely from the sun being low in the sky.

ΚΛΑΙΡΗ
ΘΕΟΔΩΡΟΥ

εραστές
του φωτός

ΕΜΠΝΕΥΣΜΕΝΟ
ΑΠΟ ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Εραστές του φωτός**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Κλαίρη Θεοδώρου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Χρυσούλα Τσιρούκη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Κλαίρη Θεοδώρου, 2020
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Mark Owen/Trevillion Images
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2020

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2020

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3528-2
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3529-9

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.	PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
<i>Από το 1979</i>	<i>Publishers since 1979</i>
Έδρα:	Head Office:
Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση	121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Βιβλιοπωλείο:	Bookstore:
Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα	13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550	Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΚΛΑΙΡΗ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ερασιτέ
του φωτός

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Salvadera, Εκδ. Μπατσιούλας Ν. & Σ., 2009

Globus, Εκδ. Μπατσιούλας Ν. & Σ., 2011

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν:

Η αποικία της λήθης, 2016

Η αγάπη που δεν άκουσες, 2017

Άλικες σιωπές, 2018

Οι κόρες της βασίλισσας, 2019

Αντί αφιέρωσης...

Πιστεύω ακράδαντα πως στις φλέβες όλων μας,
πέρα από αίμα, κυλάει και φως.
Σε άλλους κάπως λιγότερο και σε άλλους αρκετά περισσότερο.
Κάποιοι από εμάς είναι αυτόφωτοι
και κάποιοι ετερόφωτοι, κάποιοι κατέχουν το φως,
κάποιοι το απορροφούν και κάποιοι έχουν την ικανότητα
να το ανακλούν στον κόσμο γύρω τους.
Κάποιοι λοιπόν είναι το φως και κάποιοι αναζητούν το φως.
Το φως είναι και το βασικό συστατικό κάθε φωτογραφίας.
Είναι αυτό που ερωτεύεται, ποθεί
και αιχμαλωτίζει ο φωτογραφικός φακός,
αυτό που καταγράφεται στο φιλμ,
αυτό που απεικονίζεται εντέλει στο χαρτί:
το παιχνίδι του φωτός με τις σκιές.
Αυτό δεν είναι άλλωστε και η ζωή μας όλη;
Ο Λέοναρντ Κόεν, ο μεγάλος αυτός τραγουδοποιός,
είχε πει κάποτε
πως στα πάντα υπάρχει μια ρωγή
και πως από εκεί ακριβώς είναι που μπαίνει το φως.
Στις ρωγμές μας λοιπόν...
Και στο φως που αποδεικνύεται πιο δυνατό
από οποιοδήποτε σκοτάδι!

K. Θ.

What makes photography a strange invention is
that its primary raw materials are light and time.

*Uses Of Photography, John Berger**

Αυτό που κάνει τη φωτογραφία μια περίεργη εφεύρεση
είναι ότι τα αρχικά υλικά με τα οποία φτιάχνεται
είναι το φως και ο χρόνος.

Οι χρήσεις της φωτογραφίας, Τζον Μπέργκερ

* Συγγραφέας του *Ways of Seeing*. Στο συγκεκριμένο δοκίμιο δίνει απαντήσεις στο βιβλίο της Susan Sontag *On Photography*.

Η συνάντηση

Νέα Σμύρνη, 24 Αυγούστου 1991

Καθόμουν σφιγμένη, εκεί όπου μου είχε υποδείξει με μια κίνησή της, στην άκρη της δερμάτινης, βαριάς και παγωμένης, παρά την εποχή, πολυθρόνας με τις ξεφτισμένες ραφές, έχοντας το βλέμμα καρφωμένο στο ρολόι-κούκο που κρεμόταν στον τοίχο πίσω της. Κάτι φάνταζε παράξενο πάνω του, ακόμα και στα δικά μου απαίδευτα μάτια, δεν ήμουν όμως σε θέση να εντοπίσω τι. Εκείνη ήταν μισοξαπλωμένη διαγώνια απέναντί μου σ' ένα ανάκλιτρο, ασορτί με την πολυθρόνα, σε μια στάση που στο μυαλό μου έφερνε σε αναγεννησιακό πίνακα, ενώ τα πόδια της κάλυπτε ένα πλεκτό κουβερτάκι που κάποτε πρέπει να είχε γνωρίσει καλύτερες μέρες. Δε φαινόταν να με κοιτάζει, ούτε βλέμμα δε μου είχε ρίξει στην πραγματικότητα, παρ' όλα αυτά η αντίδρασή της μου έδειξε πως παρατηρούσε τα πάντα.

«Έχει να χτυπήσει εδώ και χρόνια...» είπε με την εύθραυστη, βαθιά αλλά και τόσο απαλή φωνή της που ασυναίσθητα μου θύμιζε, για κάποιο περίεργο λόγο, τις βελούδινες πατούσες γάτας. «Σαν επιθανάτιος ρόγχος ήταν το τελευταίο του χτύπημα. Βγήκε από την κρυψώνα του, ως συνήθως, έβγαλε τους δύο πρώτους, ιδιαίτερα ενοχλητικούς, όπως πάντα, ήχους από τους πέντε που όφειλε εκείνη την ώρα και στον τρίτο φάνηκε να διστάζει για λίγο, να χάνει τον ειρμό του, θαρρείς. Στον πέμπτο τόνο ήταν ήδη “νεκρός”, ένα σύρσιμο ακούστηκε μονάχα και ο κούκος μας σώπασε για πάντα, εκεί, έξω από

τη φωλιά του, εκπεθειμένος στα αδιάκριτα βλέμματα όλων...»

Ντράπηκα και κατέβασα αμέσως τα μάτια. Δεν ήθελα να φανώ αδιάκριτη, σίγουρα όχι απέναντι σε ένα κουρδιστό πουλί που είχε τελέσει επί χρόνια, με συνέπεια δευτερολέπτου και αξιοζήλευτη αφοσίωση, το προκαθορισμένο έργο του.

«Δε μου έκανε καρδιά να τον πετάξω έπειτα από αυτό, κι ως μην τον είχα συμπαθήσει ποτέ μου όσο “ζούσε”», συνέχισε αγνοώντας το κοκκίνισμα στα μάγουλά μου, το οποίο εμφανιζόταν απρόσκλητο κάθε φορά που κάτι με τάραζε και το σιχαινόμουν όσο λίγα πράγματα πάνω μου. «Άπειρες φορές είχα σκεφτεί παλιότερα να τον ξεριζώσω μέσα από την ξύλινη φωλιά του, να του απαγορεύσω να μου θυμίζει τόσο επιτακτικά τον χρόνο που περνούσε. Αντ’ αυτού, τον φωτογράφισα και τον άφησα εκεί, αμείλικτο φρουρό του χαμένου χρόνου».

Είχαν μια πίκρα και μια γλύκα ταυτόχρονα τα λόγια της, ενώ το βλέμμα μου, εγκλωβισμένο πλέον στο δικό της, στάθηκε, θέλοντας και μη, στο σημείο που εκείνη υποδείκνυε. Το σημείο όπου υπήρχαν πέντε μικρές, ασημένιες κορνίζες στις οποίες απεικονίζονταν λεπτομέρειες του ξεχαρβαλωμένου κούκου, με έναν ρεαλισμό και μια ποιητικότητα συνάμα που έκαναν την καρδιά μου να πονά. Όλη η ουσία –η παραίτηση, η λήθη, το αέναο, αλλά και η σκοτεινή γοητεία του θανάτου– αποτυπωνόταν εκεί, συνειδητοποιήσα ανατριχιάζοντας σύγκορμη: στα εξαρτήματα ενός σπασμένου ρολογιού, στα απομεινάρια ενός ξύλινου κούκου που δεν αγαπήθηκε όσο «ζούσε».

Όλο το σαλόνι ξεχειλίζει από ενδείξεις μιας ιδιαίτερα καλλιτεχνικής ιδιοσυγκρασίας. Στον τοίχο γύρω από το μεγάλο τζάκι ήταν κρεμασμένα ένα σωρό πορσελάνινα πιάτα, ζωγραφισμένα στο χέρι, ενώ ο χώρος ήταν γεμάτος και με φωτιστικά από το ίδιο υλικό, διακοσμημένα επίσης στο χέρι και εμπνευσμένα από τα πιο όμορφα και περίπλοκα αρχαιοελληνικά μοτίβα που είχα δει ποτέ. Παντού υπήρχαν συνθέσεις με φρέσκα λουλούδια που ούτε ήξερα τι ήταν. Ποτέ δεν είχα ξαναδεί ομοιά τους. Ήταν τό-

σο αρμονικά συνδυασμένα μεταξύ τους ως προς τα χρώματα, τα σχήματα και την υφή που θα μπορούσαν άνετα να αποτελέσουν «μοντέλα» για πίνακες νεκρής φύσης, ενώ στον τοίχο πίσω από εκείνη, σε περίοπτη θέση, κρεμόταν ένας πίνακας, το πορτρέτο ενός παιδιού που υπό άλλες συνθήκες θα μονοπωλούσε για ώρα την προσοχή μου, αφού μου ήταν αδύνατον –τόσο από τα χαρακτηριστικά του προσώπου του όσο και από τα ρούχα του– να προσδιορίσω το φύλο του, να καταλάβω εάν επρόκειτο για αγόρι ή κορίτσι. Υπήρχε όμως και κάτι ακόμα, κάτι που έκανε την καρδιά μου να χτυπά δυνατά, κάτι ανώτερο από οποιονδήποτε κούκο –τσακισμένο ή μη–, σημαντικότερο από κάθε πορσελάνη και κάθε παράξενο έργο ζωγραφικής. Και αυτό δεν ήταν άλλο από τις δεκάδες φωτογραφίες σε όλα τα μεγέθη, τα χρώματα και τις τεχνοτροπίες, άλλες σε σέπια, άλλες ασπρόμαυρες, καθώς και κάποιες που θύμιζαν πίνακες ζωγραφικής, έτσι όπως ήταν επεξεργασμένες με τεχνικές που ουδέποτε είχα ξαναδεί. Την κάθε γωνιά του μεγάλου αυτού χώρου κοσμούσαν οι φωτογραφίες αυτές και το μόνο βέβαιο ήταν πως επρόκειτο για πολύ πιο ουσιαστικές, αληθινές και εντυπωσιακές εικόνες από τα ενσταντανέ του «νεκρού» πουλιού.

«Είναι δικές σας αυτές οι φωτογραφίες;» τη ρώτησα αθώα, νιώθοντας την ίδια στιγμή που ξεστομίζα την ερώτησή μου πως μου διέφευγε κάτι πολύ σημαντικό.

Την άκουσα να γελάει χαμηλόφωνα και το γέλιο της μου θύμιζε μικρό, σκανταλιάρικο παιδί. Γύρισε με δυσκολία προς το μέρος μου και για πρώτη φορά με κοίταξε εξεταστικά.

«Ναι, δικές μου!» απάντησε και αναρωτήθηκα αν υπήρχε κάποιο ίχνος ειρωνείας στη φωνή της ή αν ήταν ιδέα μου.

Κι εγώ γι' αυτό βρίσκομαι εδώ, θέλησα να της πω ενθουσιασμένη. Για να σπονδάσω φωτογραφία, για να ξαναπιάσω τα όνειρά μου από την αρχή, για να πιστέψω και πάλι σε κάτι... Και για να ξεφύγω... Απ' όσα με στοίχειωσαν, απ' όσα με σημάδεψαν, απ' όσα με σκότωσαν.

Δεν είπα λέξη. Δε βρισκόμουν άλλωστε γι' αυτό εκεί, όσο κι αν ήθελα να χαθώ στο όνειρο. Βρισκόμουν εκεί γιατί είχα αποτύχει στα πάντα: στις πρότερες σπουδές μου, στις επιλογές μου, στις σχέσεις μου, στον γάμο μου, στον έρωτα. Κυρίως στον έρωτα. Και τώρα, έχοντας πατήσει πια τα τριάντα για τα καλά, αποζητούσα όσο τίποτα μια δεύτερη –μια τρίτη στην ουσία– ευκαιρία, αν μπορούσε ποτέ να υπάρχει κάτι τέτοιο. Την άξιζα άραγε; Γιατί το μόνο πράγμα στη ζωή μου που μου έδινε τώρα νόημα και σκοπό, το μόνο που είχα κάνει καλά, αυτό που σε λίγες μέρες μονάχα είχε ξυπνήσει και πάλι μέσα μου την επιθυμία για ζωή και για δημιουργία, αποτελούσε τώρα και το μεγαλύτερό μου «πρόβλημα», ένα πρόβλημα όμως που δεν υπήρχε περίπτωση να απαρνηθώ, ακόμα κι αν κατέληγα να κοιμάμαι άνεργη στα παγκάκια. Γιατί να ξαναγυρίσω δεύτερη φορά ηττημένη πίσω στον τόπο μου δεν υπήρχε περίπτωση, προτιμούσα να πεθάνω.

Κοίταξα το χαρακωμένο από τις βαθιές ρυτίδες πρόσωπό της, το αυστηρό στιλ των μαλλιών της –κάτασπρα και καλοχτενισμένα σε ένα κοντό καρέ, με ένα αλαβάστρινο τοιμπιδάκι να συγκρατεί τη φράντζα της στο πλάι–, τα καλοφτιαγμένα λευκά νύχια των χεριών της, τη σμαραγδένια ρόμπα που είχε γνωρίσει σίγουρα και καλύτερες μέρες και φάνταζε πια πολύ μεγάλη στο κορμί που η ηλικία συρρίκνωνε προφανώς καθημερινά, τις τρεις σειρές από μαργαριτάρια στον ζαρωμένο, λεπτό και ψηλό όμως λαιμό της, το στρογγυλό μενταγιόν που κρεμόταν πιο μακριά στο στήθος της και στο οποίο απεικονιζόταν η ασημένια, ανάγλυφη μορφή ενός ζώου –σκύλος ήταν;– και τη λίγο παράταιρη, χρυσή καδένα στον καρπό της. Πόσων χρόνων να ήταν άραγε η γυναίκα που είχα απέναντί μου; Θα μπορούσε να ήταν εβδομήντα, θα μπορούσε να ήταν και εκατό. Είχε αυτή την απροσδιόριστη ηλικία των ανθρώπων που έχουν ζήσει τη ζωή τους στάλα στάλα, που δεν έχουν αφήσει ανάσα να πάει χαμένη, που θα μπορούσαν να σου διηγούνται γεγονότα και καταστάσεις επί ώρες, μέρες, μήνες, κι εσύ να ακούς, με μοναδική επιθυμία να μη στα-

ματήσουν να μιλούν ποτέ. Αν βέβαια το ήθελαν, στην προκειμένη περίπτωση όμως ήταν παραπάνω από προφανές πως η κυρία Γερακάρη δεν είχε καμία τέτοια πρόθεση, τώρα, εδώ, μαζί μου. Είχα μείνει πολλή ώρα σιωπηλή, το ήξερα, και σίγουρα η στάση μου αυτή δεν ταίριαζε σε συνέντευξη για δουλειά, όταν μάλιστα το βιογραφικό μου δεν είχε και κάτι το ιδιαίτερο να επιδείξει. Το είχα αποθέσει ντροπαλά στο χαμηλό τραπεζάκι μπροστά της μόλις έφτασα, δεν του είχε ρίξει όμως ούτε μια ματιά. Ένωσα αμήχανα ξαφνικά, συνειδητοποιώντας πως ούτε εκείνη με είχε ρωτήσει τίποτε απ' όσα όφειλε ως πιθανή εργοδότριά μου να ρωτήσει.

«Θέλετε να σας μιλήσω για μένα;» τη ρώτησα με φωνή που έτρεμε όσο κι αν προσπαθούσα να την ελέγξω. «Σπούδασα στη Σχολή Καλών Τεχνών στην Αθήνα... Ξεκίνησα δηλαδή τις σπουδές μου εκεί», βιάστηκα να διορθώσω αυτό που μόλις είχα πει. «Στόχος μου ήταν να γίνω ζωγράφος, δεν κατάφερα όμως, για κάποιους προσωπικούς λόγους, να πάρω το πτυχίο μου και...»

«Ζωγράφος... Μάλιστα!» με διέκοψε κοιτάζοντάς με αυστηρά. «Πότε μπορείτε να ξεκινήσετε;»

Την κοίταξα με απορία. Τίποτα δε μου είχε πει σχετικά με το τι περίμενε από εμένα, τι ήθελε, τι ζητούσε. Μου είχαν πει βέβαια κάποια πράγματα από το γραφείο εύρεσης εργασίας στο οποίο είχα απευθυνθεί για τις υποχρεώσεις που συνεπαγόταν η συγκεκριμένη θέση, για τις απαιτήσεις και τις απολαβές που έρχονταν πακέτο μαζί της. Τα πάντα θα έκανα στην ουσία, εκτός από το βαρύ καθάρισμα –υπήρχε καθαρίστρια που ερχόταν τρεις φορές την εβδομάδα– και την ιατρική φροντίδα, αφού την κυρία Γερακάρη επισκεπτόταν τακτικά ο προσωπικός της γιατρός και η φυσικοθεραπεύτριά της. Εγώ θα ήμουν σαν γενική οικονόμος του σπιτιού. Θα μαγειρεύα, θα φρόντιζα κάθε καθημερινή της επιθυμία και ανάγκη, θα έκανα τα ψώνια, θα πλήρωνα τους λογαριασμούς, θα της κρατούσα συντροφιά. Ναι, ήταν κι αυτό μέσα στα καθήκοντα της δουλειάς και η αλήθεια είναι πως μου εί-

χε κάνει εντύπωση αρχικά. Και για όλα αυτά θα έπαιρνα εκατόν είκοσι χιλιάδες δραχμές τον μήνα, καθαρά στην τσέπη, συν τη στέγη και το φαγητό μου. Δεν ήταν καθόλου άσχημα, αν λάβαινε μάλιστα κανείς υπόψη πως είχα ήδη συνεννοηθεί με το γραφείο ότι, αν η κυρία Γερακάρη με προσλάμβανε, θα αντάλλασσα το ρεπό της Κυριακής μου με τη δυνατότητα να παρακολουθώ δυο φορές την εβδομάδα τα μαθήματα στη σχολή φωτογραφίας που είχα επιλέξει, τις ημέρες δηλαδή που είχε και εργαστήρια και η παρακολούθηση ήταν υποχρεωτική. Τέλη Αυγούστου ήταν ακόμα, είχα έναν μήνα μπροστά μου ωστόσο ξεκινήσουν τα μαθήματα, είχα δώσει μόλις προχθές όσα χρήματα είχα για την εγγραφή μου κι ευελπιστούσα τώρα πως θα κατάφερα να πληρώσω την πρώτη δόση των διδάκτρων με τον πρώτο μου μισθό. Τη χρειαζόμουν αυτή τη δουλειά. Χρειαζόμουν τη στέγη και τα χρήματα για να ξεκινήσω και πάλι από την αρχή. Πόσο πολύ την είχα ονειρευτεί και ποθήσει αυτή την καθαρή από βαρίδια αρχή. Έπρεπε να τα καταφέρω, δεν υπήρχε άλλη επιλογή, και τώρα όφειλα να «στήσω» τα πάντα γύρω από αυτή τη σκέψη.

Κατάλαβα, κοκκινίζοντας για άλλη μια φορά, πως είχα μείνει για πολλή ώρα χαμένη στον κόσμο μου και η ανυπομονησία ήταν πλέον εμφανής στο πρόσωπό της. Έπρεπε να της απαντήσω, ήθελα άλλωστε τη θέση αυτή όσο τίποτα, υπήρχε όμως και το «πρόβλημα» για το οποίο δεν είχα αναφέρει τίποτε ακόμα, όσες πρόβες κι αν είχα κάνει πριν έρθω, για να βρω τον πιο κατάλληλο, τον πιο ανώδυνο τρόπο να το παρουσιάσω.

«Άμεσα, σήμερα κιόλας, αν το θέλετε, απλώς υπάρχει ένα θέμα...» ψέλλισα, και την ίδια στιγμή που την είδα να συνοφρύνεται, το σακίδιο που είχα ακουμπισμένο προσεκτικά μπροστά στα πόδια μου αναδεύτηκε ελαφρώς, σαν να είχε καταλάβει κάποια ψυχή πως πλέον ο λόγος περιστρεφόταν γύρω από εκείνη. Ένιωσα την ανάσα του στο πόδι μου, μέσα από τις μικροσκοπικές τρυπούλες που του είχα ανοίξει με ένα ψαλίδι πριν από λίγες μέρες, προκειμένου να αναπνέει χωρίς

πρόβλημα, στις φάσεις που έπρεπε να παραμένει «αόρατος», και η αλήθεια είναι πως τα πράγματα σε αυτόν τον τομέα είχαν πάει πολύ καλά ως τώρα. Κανένας δεν τον είχε πάρει είδηση, ούτε ο τραχύς οδηγός του ΚΤΕΛ, ούτε ο στριμμένος ρεσεψιονίστ του ξενοδοχείου της κακιάς ώρας στην πλατεία Βάθης, ούτε καν ο υπάλληλος στο γραφείο εύρεσης εργασίας. Και να που τώρα αυτός αποφάσιζε να κάνει αισθητή την παρουσία του, ξέροντας ίσως καλύτερα κι από εμένα πως εδώ δε θα μπορούσε να παραμείνει κρυφός.

«Τι έχεις εκεί;» με ρώτησε με ένταση στη φωνή της η κυρία Γερακάρη, που όπως φαίνεται τίποτα δε διέφευγε την προσοχή της.

Αναστέναξα βαθιά, γνωρίζοντας πως μάλλον όλα είχαν τελειώσει πριν ακόμα καλά καλά αρχίσουν, και ξεκούμπωσα αργά αργά το φερμουάρ του σάκου μου, επιτρέποντας στον Νταλί, το μικρόσωμο, ημίαιμο σκυλί που είχα σώσει από βέβαιο θάνατο στη διάρκεια της «μεγάλης επιστροφής» από την Καλαμάτα στην Αθήνα και απόλυτο σύντροφο της ψυχής μου έκτοτε, να βγάλει πρώτα τα όρθια μυτερά αυτιάκια του, το ατροφικό, μπροστινό, αριστερό του πόδι στη συνέχεια –κρεμόταν μάλλον χαριτωμένα παρά παράφωνα πάντα εμπρός του– και το γελαστό του μουσούδι αμέσως μετά. Όλος ο σάκος κουνιόταν πλέον ρυθμικά στο πάτωμα, ακολουθώντας τη μανιώδη κίνηση της ουράς του πέρα δώθε, κι εγώ δεν μπόρεσα να μη χαμογελάσω, κι ας μην τολμούσα να σηκώσω ακόμα το βλέμμα μου σε εκείνη. Είχε αυτόν τον αντίκτυπο ο Νταλί σ' εμένα, με έκανε να χαμογελώ όχι μόνο στις πιο σκοτεινές στιγμές μου, αλλά και στις πιο άκυρες, τις πιο ακατάλληλες, όπως αυτή εδώ, και αυτό, παρά την αμηχανία που μου προκαλούσε συχνά πυκνά, ήταν κάτι που δε θα το άλλαζα με τίποτα!

«Ω, μα τότε θα τα πάμε θαυμάσια!» την άκουσα να λέει πριν προλάβω να αρθρώσω λέξη η ίδια, μην πιστεύοντας στ' αυτιά μου. Και ήταν το ξαφνικό, απόλυτα όμως σίγουρο και συνειδη-

τοποιημένο σάλτο του Νταλί στην αγκαλιά της αυτό που επισφράγισε τη νέα αρχή που τόσο ονειρευόμουν.

«Σας ευχαριστώ, κυρία Γερακάρη!» ψιθύρισα με δάκρυα ευγνωμοσύνης στα μάτια.

«Άλμα!» μου αντιγύρισε χαϊδεύοντας το απαλό τρίχωμα του Νταλί που γουργούριζε ήδη σαν γατί στην αγκαλιά της. «Όλοι με φωνάζουν Άλμα!»

Οι απαρχές, στο τότε...

Από το Αϊδίνι στη Μυτιλήνη, Σεπτέμβριος 1896

Ήταν ομορφάντρας ο Ευάγγελος Μακρόγλου. Ψηλός, αρχοντικός, με προσεκτικά κομμένο και στρωμένο με μπριγιαντίνη –που του έστελναν κατευθείαν από τη Γαλλία– κατάμαυρο μουστάκι, πυκνό φρύδι και βλέμμα που θύμιζε κάρβουνο πυρωμένο. Εκτός όμως από ωραίος ήταν και σπουδασμένος, στη Σάμο, αλλά και εύπορος, από τους πλουσιότερους άντρες του Αϊδινίου, αφού, ορφανός από πατέρα, είχε αναλάβει ως πρωτότοκος γιος όλες τις δουλειές του, και μάλιστα με μεγάλη επιτυχία. Όλα μαζί αυτά τα χαρακτηριστικά του λοιπόν αποτελούσαν έναν ακαταμάχητο συνδυασμό που τον κατέτασσε αναντίρρητα ανάμεσα στους πιο περιζήτητους και ζηλευτούς γαμπρούς της πόλης. Σωστός παράδεισος ήταν τότε το Αϊδίνι, η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη στη Μικρά Ασία μετά τη Σμύρνη, σε προκαλούσε, θαρρείς, με την εύφορη γη του, τα λιβάδια και τους αγρούς, τους κατάμεστους κήπους και τα περιβόλια να ζήσεις καλά και να προκόψεις, και ο Μακρόγλου τα κατάφερε πολύ καλά ως προς αυτό. Γκιουζέλ Χισάρ ονόμαζαν οι Τούρκοι την πόλη, δηλαδή Ωραιόκαστρο στα ελληνικά, και μόνο άδικο δεν είχαν, αφού και οι τρεις συνοικίες του, η ελληνική, η τουρκική και η εβραϊκή, κατείχαν προνομιακές θέσεις. Ξεχώριζε βέβαια η χριστιανική συνοικία έναντι των άλλων. Ήταν ιδιαίτερα καλαίσθητα, τακτοποιημένα και περιποιημένα τα σπίτια της και μεθούσε κανείς από τα αρώματα των κήπων με τις ανθισμένες νεραντζιές, τις πορτοκαλιές και

τις λεμονιές, τις κατακόκκινες τεράστιες τριανταφυλλίες, τις γαζίες, τα γιασεμιά, τα νυχτολούλουδα και τις γαρδένιες, ενώ τραγούδι στ' αυτιά ήταν ο ήχος του κελαρυστού νερού που έρρεε παντού σε αφθονία. Αν όμως σε κάτι ξεχώριζε το Αϊδίني περισσότερο από κάθε άλλη πόλη της Μικράς Ασίας αυτό ήταν η εμπορική του δραστηριότητα κι εκεί ακριβώς διέπρεπε και ο ίδιος ο Μακρόγλου. Ήταν από την κατασκευή του σιδηροδρόμου κι έπειτα που η πόλη είχε αναδειχθεί στον σημαντικότερο ενδιαμέσο σταθμό προς την ενδοχώρα. Οι αγορές της ήταν εντυπωσιακές και η ποικιλία των προϊόντων ατελείωτη, και ιδίως τα Σαββατοκύριακα που κατέβαιναν και οι χωρικοί από τις γύρω περιοχές επικρατούσε το αδιαχώρητο.

Δεν ήθελε ντόπια νύφη ο Μακρόγλου, παρά τις προτάσεις που έπεφταν βροχή. Ήθελε γυναίκα από την πατρίδα και μονάχα η Ελλάδα ήταν «στα μέσα του» πατρίδα. Μετά χαράς δέχτηκε λοιπόν να πάει στη Μυτιλήνη –είχε ούτως ή άλλως συχνά πυκνά πηγαινέλα στο νησί λόγω των εμπορικών συναλλαγών του– για να γνωρίσει μια νύφη που του προξένεψε ο ίδιος ο σταθμάρχης της πόλης, θέση που συνδεόταν τότε με μεγάλο κύρος και αναγνώριση, αφού τα προσόντα του συγκεκριμένου δημόσιου λειτουργού έπρεπε να είναι υψηλά και πολλά: ξένες γλώσσες, ανάμεσα στις οποίες απαραίτητως τα γαλλικά, σπουδές ανώτατου επιπέδου, κατάλληλο κοινωνικό και οικογενειακό υπόβαθρο μα πάνω απ' όλα άριστη γνώση του *savoir vivre* και της διπλωματίας που απαιτούσαν η περιοχή και η εποχή. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του σταθμάρχη λοιπόν, ήταν όμορφη και απόλυτα ταιριαστή η προτεινόμενη μελλοντική σύζυγος για τον Ευάγγελο Μακρόγλου και την κοινωνική του θέση, ιδανική θα έλεγε κάποιος, αφού δε θα παντρεύονταν μονάχα οι δυο τους αλλά και οι τεράστιες περιουσίες τους: τα κτήματα και τα τσιφλίκια στον Μαϊάνδρο ποταμό με τα αρχοντικά στη χώρα της Μυτιλήνης, αλλά και παραέξω, οι ελαιώνες και τα ελαιοτριβεία εκατέρωθεν, τα εμπορικά καταστήματα στο Αϊδίني με το πιο ονομαστό ποτοποιείο ούζου και το πιο ξα-

κουστό τυροκομείο στη Λέσβο, που το λαδοτύρι του, κατά τα λεγόμενα του σταθμάρχη, ανάσταινε και πεθαμένο.

Όλα ήταν ήδη έτοιμα και συμφωνημένα, όταν ο εικοσιεξάχρονος τότε Ευάγγελος Μακρόγλου κατέφτασε ένα ζεστό φθινοπωρινό πρωινό, ανήμερα του Σταυρού, συνοδεία της αρκετά ταλαιπωρημένης από το ταξίδι μητέρας του στο νησί της Μυτιλήνης, γεμάτος μπαγκαζία που σχεδόν ξεχειλίζαν από εκλεκτά καλούδια, όλα δώρα για την οικογένεια της νύφης. Κατέλυσαν στο σπίτι συγγενών του σταθμάρχη –η καταγωγή του ήταν από το νησί και αυτό ήταν κάτι που ούτε το ίδιο το *savoir vivre* δεν τον απέτρεπε να διατυμπανίζει όπου στεκόταν και βρισκόταν–μη θέλοντας να τον προσβάλει αρνούμενος τη φιλοξενία του, όσο κι αν προτιμούσε την ανεξαρτησία και την πολυτελή διαμονή που του πρόσφερε το ξενοδοχείο στην παραλία όπου διέμενε συνήθως. Τακτοποίησε τη μητέρα του και τα πράγματά τους στα δύο άνετα και ευάερα δωμάτια του δεύτερου ορόφου που τους είχαν παραχωρήσει και κατέβηκε να καθίσει λίγο στην αυλή, περιμένοντας μάλλον βαρύθυμα να περάσουν οι ώρες ως την απογευματινή τους πρώτη συνάντηση στο σπίτι της νύφης, λίγο πιο έξω από την πόλη, στην Ακλειδιού. Ήταν εκείνες οι ώρες όμως εντέλει αυτές που έμελλε να αλλάξουν τη ζωή του για πάντα, γιατί ενώ απολάμβανε τον βαρύ γλυκό καφέ του μαζί με το συκαλάκι γλυκό κάτω από τη σκιά μιας ψωμωμένης κληματαριάς, αντίκρισε στο παράθυρο του απέναντι σπιτιού τη γυναίκα που επρόκειτο να τον ακολουθήσει πίσω στο Αϊδίνι ως μέλλουσα σύζυγός του. Μπορεί εκείνη να μην είχε ούτε αρχοντικά ούτε τυροκομεία και ποτοποιεία ξακουστά, είχε όμως μια εμφάνιση, μια γλύκα και μια αρμονία στις κινήσεις της που καμία άλλη δε θα μπορούσε ποτέ να έχει στα μάτια του Ευάγγελου. Παράτησε τον καφέ, έτρεξε στο δωμάτιο όπου αναπαύοταν η κυρία Αρετή, η μάνα του, γλωμνή και κάθιδρη ακόμα από το ταξίδι, την άρπαξε από το χέρι και σχεδόν την έσυρε στην αυλή, αδιαφορώντας για τις εντονότατες διαμαρτυρίες της.

«Εγώ αυτή τη γυναίκα θα πάρω!» της ανακοίνωσε, χαμογελώντας πλατιά και δείχνοντάς της με το δάχτυλο τη γυναικεία μορφή πέρα στο παραθύρι.

Νταμπλάς τής ήρθε της κυρίας Αρετής, τη γη κάτω από τα πόδια της έχασε, ρούφηξε ως και το κατακάθι του καφέ της για να πάρει δύναμη, να ξαναβρθεί και πάλι τη μιλιά της. Κι ας ήξερε ήδη πως, ό,τι και να του έλεγε, το παιχνίδι ήταν πια χαμένο. Γιατί αν κάτι γνώριζε καλά ως μάνα αυτό ήταν το εξής: ήταν αγύριστο κεφάλι ο γιος της. Και αφού του είχε καρφωθεί τώρα αυτή η ιδέα, ήταν βέβαιο πως θα την έφερνε σε πέρας. Ένα σωρό επιχειρήματα του απαρίθμησε εκείνη τη μέρα· για το πώς θα ξεφτιλιζόνταν στην οικογένεια της νύφης που τους περιέμενε, και στον σταθμάρχη τον ίδιο που σε τέτοια εκτίμηση τον είχε ο Ευάγγελος, για το γεγονός ότι δεν ήξεραν τίποτα για την κοπέλα αυτή, ούτε καν από πού κρατούσε η σκούφια της, καθώς και για το ότι μπορεί να ήταν ήδη λογοδοσμένη ή ακόμα και παντρεμένη. Είπε, είπε, είπε... και τι δεν είπε εκείνο το μεσημέρι η κυρία Αρετή, ό,τι της κατέβηκε στο μυαλό αράδιασε πάνω στην απελπισία της, επιχειρήματα που ακόμα και στα δικά της τα αυτιά ηχούσαν φαιδρά έπειτα από λίγο. Σώπασε κάποια στιγμή και σφάλισε για λίγο τα μάτια, προσπαθώντας να καταπολεμήσει την ημικρανία που την τσάκιζε στα καλά του καθουμένου εδώ και χρόνια. Απρόσκλητη εμφανιζόταν συνήθως, όχι όμως και σήμερα. Αναμενόμενη και πλήρως δικαιολογημένη ήταν αυτή τη φορά με τη «βόμβα» που μόλις είχε σκάσει.

«Πήγαινε να ξαπλώσεις και πάλι, μάνα», της είπε χαϊδεύοντάς της τρυφερά το χέρι ο Ευάγγελος, που δεν είχε πει λέξη τόση ώρα.

Τι να σημαίνει τώρα τούτο; συλλογίστηκε από μέσα της η κυρία Αρετή. Νίκη ή ήττα πανηγυρική; Για μου... πήγε να του πει προσπαθώντας να αγνοήσει το γρονθοκόπημα μέσα στο κεφάλι της που της τρυπούσε, θαρρείς, τα μηνίγγια. Δεν πρόλαβε όμως να μιλήσει.

«Εγώ αυτή τη γυναίκα θα την πάρω!» επανέλαβε ακόμα πιο αποφασιστικά από πριν ο Ευάγγελος, σαν να μην είχε ακούσει λέξη απ' όσα του έλεγε εδώ και τόση ώρα. «Ξεκουράσου εσύ κι εγώ θα τα κανονίσω όλα, μη σε νοιάζει...»

Ήττα πανηγυρική, λοιπόν, σκέφτηκε μπαϊλντισμένη η κυρία Αρετή και σηκώθηκε με κόπο από την καρέκλα για να επιστρέψει τρεκλίζοντας πίσω στο δωμάτιό της. Όχι ότι περίμενε και κάτι διαφορετικό.

Όντως τα κανόνισε όλα ο Ευάγγελος Μακρόγλου, και μάλιστα σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα που και οι όποιες αντιδράσεις δεν πρόλαβαν να εκδηλωθούν. Έστειλε ένα μπιλιέτο στην οικογένεια που τον περίμενε με ανοιχτές αγκάλες ως γαμπρό πως ο γάμος ακυρωνόταν για προσωπικούς λόγους, και ένα δεύτερο στον κηδεμόνα της κοπέλας του παραθύρου –είχε ήδη αποσπάσει προηγουμένως τη μοναδική πληροφορία που τον ένοιαζε από τη μαγείρισσα του σπιτιού όπου διέμεναν, πως δηλαδή η νεαρή γειτόνισσα ήταν αδέσμευτη και ελεύθερη–, με το οποίο εξηγούσε ποιος ήταν και του ζητούσε ακρόαση το ίδιο κιόλας απόγευμα, χωρίς βέβαια να φανερώσει ακόμα τον λόγο. Δεν άργησε να του έρθει η απάντηση πίσω – ποιος άλλωστε θα αρνιόταν να συναντήσει έναν καλοβαλμένο έμπορο από το Αϊδίνι, ακόμα και από περιέργεια να μάθει τον σκοπό του; Ο κύριος Ξαφέλλης τού μνηνούσε λοιπόν με τη σειρά του πως ήταν χαρά του να τον δεχτεί και πως τον περίμενε στις έξι η ώρα.

Σε αναμμένα κάρβουνα καθόταν ως εκείνη τη στιγμή ο Ευάγγελος. Δέκα λεπτά πιο νωρίς έφτασε στην πόρτα του Ξαφέλλη από την ανυπομονησία του. Δεν είχε δυσκολευτεί να πείσει τη μάνα του να μην τον συνοδεύσει –από τη μια ο οξύς πονοκέφαλος, που δυνάμωνε όσο περνούσε η ώρα κι εκείνη συνειδητοποιούσε τι ακριβώς είχε συμβεί, και από την άλλη η άρνησή της να συμμετάσχει σε αυτή τη φαρσοκωμωδία συνηγόρησαν στην κατηγορηματική απόφασή της να παραμείνει στο κρεβάτι της– και τώρα μετάνιωνε κάπως για την επιλογή του αυτή, νιώθο-

ντας παράξενα ευάλωτος και εντελώς ασυνήθιστα αγχωμένος.

Του άρεσε ο Ξαφέλλης με την πρώτη ματιά, και όπως όλα έδειχναν η θετική πρώτη εντύπωση ήταν αμοιβαία. Κάθισαν στο μπαλκόνι του, το διαμάντι του, όπως περηφανεύτηκε ο οικοδεσπότης, και άφησε το βλέμμα του να ταξιδέψει και να χαθεί για λίγο στο γαλάζιο του Αιγαίου, που απλωνόταν μεγαλόπρεπο μπροστά του. Δέχτηκε το ούζο και τον μεζέ, χαμογελώντας αινιγματικά, αφού η περίτεχνη ετικέτα στο μπουκάλι του γλυκόπιστου ποτού ανήκε στην οικογένεια της παρ' ολίγον συζύγου του, ενώ επέτρεψε στον οικοδεσπότη του να του ανάψει το ευωδιαστό τσιγάρο που του πρόσφερε, κι ας μην ήταν ο ίδιος καπνιστής. Μίλησαν για λίγο περί ανέμων και υδάτων, έφτασαν κάποια στιγμή και στο ψητό.

«Σε τι οφείλω την τιμή;» τον ρώτησε ντόμπρα και σταράτα ο Ξαφέλλης που με το μυαλό του είχε υποψιαστεί κάποια πρόταση εμπορικής συνεργασίας. Γιατί μπορεί να μην ήξερε ακόμα ποιος ακριβώς ήταν ο συνομιλητής του και τι σήμαινε το όνομά του, γνώριζε όμως καλά το εμπορικό δαιμόνιο των Αϊδινιωτών και ο ίδιος ήταν περήφανος για το κατάστημά του με υφάσματα· το καλύτερο της Μυτιλήνης πίστευε πως ήταν, και δεν ήταν λίγοι εκείνοι που συμφωνούσαν μαζί του.

«Θέλω να ζητήσω τη χείρα της θυγατέρας σας», του απάντησε εκείνος, κοιτώντας τον συνομιλητή του κατευθείαν στα μάτια.

«Δεν είναι θυγατέρα μου...» ψέλλισε ο Ξαφέλλης, μη βρισκόμενος τίποτε άλλο να πει από την έκπληξη, γιατί μόνο εκεί δεν είχε πάει το μυαλό του.

Ορφανή τόσο από πατέρα όσο και από μητέρα ήταν η Λευκοθέα. Ο πατέρας της είχε σκοτωθεί σε ατύχημα, ενώ η γυναίκα του πλησίαζε στα τέλη της εγκυμοσύνης της. Κι εκείνη, η μάνα της, είχε χαθεί στη γέννα, κάτι που ο αδελφός της, ο Γιώργος Ξαφέλλης, δεν μπόρεσε να συγχωρέσει ποτέ στον εαυτό του. Τη λάτρευε τη μικρότερη αδελφή του, η ανάσα και το γέλιο του ήταν, κι εκείνη είχε περάσει ήδη πολλά με τον πρόσφατο χαμό

του άντρα της. Έξαλλος έγινε λοιπόν από τον θυμό του, όταν άκουσε πως η αδελφή του σκόπευε να γεννήσει με τη βοήθεια μιας ηλκιωμένης μαιάς που χρησιμοποιούσαν κατά κόρον στην πόλη της Μυτιλήνης.

«Τη δική μου αδελφή δε θα την ξεγεννήσει όποιος και όποιος. Επιστήμονας, σπουδαγμένος γιατρός θα φέρει το παιδί σου στον κόσμο και όχι η κάθε τυχάρπαστη κομπογιαννίτισσα», της φώναξε, μην αφήνοντάς της κανένα περιθώριο αντίρρησης. «Και μάλιστα όχι κάνας τυχαίος γιατρός, ο καλύτερος!»

Ο καλύτερος στα μάτια του Ξαφέλλη ήταν ένας μακρινός συγγενής τους που μόλις είχε γυρίσει από τις σπουδές του στο Παρίσι. Τον εμπιστεύτηκε, παρότι το νεαρό της ηλικίας του, ίσως και λόγω της αδυναμίας που έτρεφε ο ίδιος απέναντι σε στιδίποτε γαλλοφερμένο. Τα καλύτερα υφάσματα του άλλωστε προέρχονταν από την Πόλη του Φωτός, πώς να πιστέψει λοιπόν πως τα πανεπιστήμιά τους δεν ήταν εξίσου δυνατά; Δεν ήταν όμως οι σπουδές το πρόβλημα στην προκειμένη περίπτωση, ούτε καν η απειρία λόγω ηλικίας, ήταν το ποτό εκείνο που έκανε τη ζημιά, αυτό στο οποίο ο νεαρός γιατρός είχε εθιστεί κατά τη διάρκεια της παραμονής του στη γαλλική πρωτεύουσα. Και, καθότι είναι τελικά απαράβατος κανόνας πως συχνά καλείται κάποιος στη ζωή να βιώσει αυτό που φοβάται πιο πολύ, ο Ξαφέλλης ήπια εντέλει το πιο πικρό ποτήρι όλων, χάνοντας την αδελφή του, και μάλιστα εξαιτίας του. Σε χορό βρισκόταν ο νεαρός γιατρός το βράδυ που τον κάλεσαν να σπεύσει στο σπίτι της ετοιμόγεννης, είχε έρθει στο κέφι εδώ και ώρα και είχε καταναλώσει ήδη πολύ περισσότερο αλκοόλ απ' όσο μπορούσε να αντέξει ο οργανισμός του. Κατά λάθος, θα ορκιζόταν μετά στα χέρια της δικαιοσύνης που τον έστειλε χωρίς κανένα οίκτο ο Ξαφέλλης, της έδωσε το φάρμακο που στάθηκε μοιραίο. Να τη βοηθήσει δοκίμασε, να ξεγελάσει τους πόνους της ήθελε, έμπλεξε όμως τα μπουκαλάκια με το θολωμένο του μυαλό και ξεγέλασε εντέλει τους πάντες ο χάρος. Τι να τις κάνει όμως τις συγγνώμες ο Ξαφέλλης; Το κα-

κό είχε ήδη γίνει. Στο ένα δωμάτιο έκλαιγαν τη νεκρή και στο άλλο βάφτιζαν την κόρη της που μόλις είχε έρθει στον κόσμο.

Τον έσωσε αυτό το μωρό, κι ας μην το γνώριζε τότε ακόμα. Η ευθύνη που ένιωσε απέναντί του και η αγάπη που τον κατέκλυσε την πρώτη φορά που το κράτησε στην αγκαλιά του στάθηκαν αρκετά για να του δώσουν λόγους να εξακολουθήσει να ζει. Διαφορετικά θα είχε πεθάνει από τη θλίψη και τις ενοχές του, ήταν βέβαιος. Τώρα όμως όφειλε να ζήσει, γιατί θα γινόταν και μάνα και πατέρας μαζί γι' αυτό το κορίτσι, εκείνος θα φρόντιζε να μην της λείπει ποτέ τίποτα, να μη στενοχωρηθεί, να μην πονέσει, να μην πληγωθεί. Ανύπαντρος έμεινε από επιλογή, όχι από ανάγκη, γιατί η αλήθεια είναι πως δεν ήταν λίγες εκείνες που τον πολιορκούσαν στο νησί, αυτός όμως είχε πια μάτια μονάχα για μία: για τη μικρή του Λευκοθέα.

Στα πούπουλα τη μεγάλωσε, όλη η Λέσβος ήξερε για την αγάπη και την αδυναμία που της είχε, ευχή και κατάρα τού έδιναν όσοι τον γνώριζαν να μη χρειαστεί να την αποχωριστεί ποτέ. Και να που τώρα η μοίρα αποφάσιζε να του παίξει παιχνίδι για άλλη μια φορά, και μάλιστα το πιο βρόμικο απ' όλα. Γιατί να μην είχε κολακευτεί με την πρόταση του καλοστεκούμενου, φερέλπιδος γαμπρού που εδώ και ώρα του αράδιαζε τα διόλου ευκαταφρόνητα περιουσιακά του στοιχεία στο Αϊδίνι, καθώς και τις προθέσεις του να κάνει την ανιψιά του την πιο ευτυχημένη γυναίκα στον κόσμο, από την άλλη όμως ήξερε πολύ καλά τι θα σήμαινε η τυχόν συγκατάθεσή του σε μια τέτοια πρόταση και αυτό δεν ήταν άλλο από τον χωρισμό τους. Γιατί η νύφη, ως όφειλε, θα ακολουθούσε τον άντρα της και αυτό στην περίπτωση τους σήμαινε πως η Λευκοθέα θα μετοικούσε στο Αϊδίνι.

Δεν του επέτρεψε του Ευάγγελου εκείνο το απόγευμα να γνωρίσει τη Λευκοθέα, παρά τη λαχτάρα που είδε στο βλέμμα του, κι εκείνος σεβάστηκε την απόφασή του, παρά την απογοήτευση που ένιωσε σε κάθε πόρο του κορμιού του.

«Είναι μόλις δεκαεφτά χρόνων», του είπε αποχαιρετώντας

τον. «Δεν έχει πάει ακόμα το μυαλό της σε παντρείς...» συνέχισε αναστενάζοντας βαθιά, γιατί η αλήθεια ήταν πως ούτε το δικό του είχε πάει και τώρα μόλις συνειδητοποιούσε πόσο εγωιστική ήταν η στάση του αυτή. «Θα το σκεφτώ όμως, κύριε Μακρόγλου, και θα σας απαντήσω σύντομα. Είναι άλλωστε μεγάλη τιμή η πρότασή σας...»

«Πόσο σύντομα;» τον διέκοψε ο Ευάγγελος μην μπορώντας να κρύψει την αγωνία του.

«Σύντομα! Έχετε τον λόγο μου».

Πέταξε από τη χαρά του ο Ευάγγελος, όταν τρεις μέρες αργότερα του ήρθε νέο μπιλιέτο με την είδηση πως ο κύριος Ξαφέλλης τον περιέμενε και πάλι στις έξι το απόγευμα στην οικία του. Έδωσε μία χρυσή λίρα στο χαμίνι που του το είχε φέρει κι εκείνο δεν πίστευε στα μάτια του από τη χαρά του. Ουρλιάζοντας δε σχεδόν από τον ενθουσιασμό του ανήγγειλε ο Ευάγγελος τα νέα στη μάνα του, ανεβαίνοντας δυο δυο τα σκαλιά προς το δωμάτιό της.

«Δόξα σοι ο Θεός», ψιθύρισε μέσα από τα δόντια της η κυρία Αρετή και σταυροκοπήθηκε, γιατί μπορεί να μη συμφωνούσε καθόλου με όλη αυτή την ιδέα, είχε απαυδήσει όμως τρεις μέρες τώρα που τον έβλεπε να περπατάει πάνω κάτω σε όλο το σπίτι, σαν θηρίο στο κλουβί, δίχως να βρίσκει ησυχία ούτε λεπτό.

Μόνος του κατέφτασε και πάλι, στις έξι παρά τέταρτο αυτή τη φορά, στην πόρτα του γειτονικού σπιτιού. Είχε ζητήσει από τη μάνα του εκ νέου να μην τον συνοδεύσει, κι εκείνη δεν είχε φέρει αντίρρηση, αφού κανένας δε γνώριζε ακόμα αν θα γινόταν η πρότασή του δεκτή ή όχι. Χίλιες φορές είχε διαβάσει ο Ευάγγελος το λιτό μήνυμα του Ξαφέλλη, προσπαθώντας να αποκρυπτογραφήσει από τον γραφικό του χαρακτήρα, από τις καμπύλες των γραμμάτων, την ένταση του κονδυλοφόρου, τα τελειώματα και τις γωνίες, την ψυχική κατάσταση και τη διάθεση του

συντάκτη του. Τζίφος. Εκεί που μια οξεία, περήφανη και ίσια, τον έκανε να πετάξει στα ουράνια, ένα κόμμα, λίγο πιο ασταθές και τρεμάμενο, τον βύθιζε και πάλι στα τάρταρα της απελπισίας. Με έκφραση ανεξιχνίαστη επίσης τον καλωσόρισε για δεύτερη φορά στο σπιτικό του ο Ξαφέλλης, και ο Ευάγγελος χλώμιασε όταν αντιλήφθηκε πως το γνώριμό του πια μπαλκόνι με την υπέροχη θέα στο Αιγαίο είχε θέσεις μονάχα για δύο. Αντιλήφθηκε την ταραχή του ο Ξαφέλλης, τον λυπήθηκε και του χαμογέλασε συγκαταβατικά.

«Ήθελα να συζητήσουμε πρώτα οι δυο μας...» του είπε και το χρώμα επανήλθε στα μάγουλα του Ευάγγελου, γιατί αυτό το «πρώτα» του άφηγε τα απαραίτητα περιθώρια να ελπίζει πως θα ακολουθούσε κι ένα «ύστερα», ένα «μετά», κατά το οποίο εκείνος θα κατάφερνε επιτέλους να γνωρίσει το αντικείμενο του πόθου του. Κι αν ο συνομιλητής του σκόπευε να του επιτρέψει να γνωρίσει την ανιψιά του, τότε αυτό μόνο ένα πράγμα θα μπορούσε να σημαίνει και αυτό δεν ήταν άλλο από το ότι η απάντησή του θα ήταν θετική. Γιατί όμως ήθελε να μιλήσουν πρώτα μόνοι; Κούνησε το κεφάλι του ο Ευάγγελος προσπαθώντας να καθορίσει το μυαλό από τις σκέψεις του. Προέτρεχε και δεν υπήρχε λόγος. Σε λίγο θα μάθαινε ούτως ή άλλως τα πάντα. Έγνεψε καταφατικά στον συνομιλητή του και κάθισε βιαστικά απέναντί του. Πήρε βαθιά ανάσα ο Ξαφέλλης, άφησε το βλέμμα του να πλανηθεί για λίγο στα ήρεμα και λαμπερά νερά της θάλασσας και ξεκίνησε εντέλει να μιλάει.

«Δε θα σου κρύψω, μπορούμε να μιλάμε στον ενικό, έτσι;» έγνεψε καταφατικά ο Ευάγγελος κι εκείνος συνέχισε χωρίς παύση, «πως η πρώτη μου σκέψη ήταν να σου αρνηθώ, να σου ζητήσω να φύγεις και να μας αφήσεις στην ησυχία μας, να μην ξαναπατήσεις ποτέ το πόδι σου ούτε στο σπίτι μας και ούτε καν στο νησί μας, αν αυτό ήταν δυνατόν. Μετά όμως με έφαγαν οι τύψεις... Ρώτησα, βλέπεις, για σένα και έμαθα. Επιβεβαίωσα όσα μου είπες και δεν υπήρξε κανένας απ' όσους γνωρίζουν το

όνομά σου στο νησί που να είχε να σου προσάψει το παραμυθό. Ίσα ίσα, το αντίθετο. Με τα καλύτερα λόγια μίλησαν για το πρόσωπό σου, μακάρισαν την τύχη της γυναίκας που ακούγεται πως ήρθες να ζητήσεις...» έκανε παύση σε εκείνο το σημείο ο Ξαφέλλης, άναψε το τσιγάρο του, κατέβασε τον καπνό και τον έβγαλε στη συνέχεια λίγο λίγο μέσα από τα πνευμόνια του.

«Δεν είναι ψέματα αυτά που λέγονται», του αποκρίθηκε αμήχανα ο Ευάγγελος. «Όντως, για προξενιό είχα έρθει στο νησί, και μάλιστα καλό, όπως με διαβεβαίωσαν. Δεν την έχω δει όμως την κοπέλα ποτέ, έχω μάλιστα ήδη ακυρώσει τον αρραβώνα, άσχετα με το τι θα μου απαντήσεις. Ήθελα να είμαι σωστός και απέναντι σε εσάς και απέναντι σε εκείνη, να μην κρατήσω δίποροτο ανοιχτό. Και σε διαβεβαιώνω πως δε νιώθω απολύτως τίποτα γι' αυτή».

«Νιώθεις όμως για τη Λευκοθέα...» τον διέκοψε ο Ξαφέλλης, και ο Ευάγγελος δεν ήταν σίγουρος αν ο τόνος της φωνής του φανέρωνε ειρωνεία ή πικρία.

«Νιώθω για τη Λευκοθέα!» επανέλαβε εκείνος με σταθερή φωνή που δεν άφηνε κανένα περιθώριο αμφιβολίας.

Κούνησε το κεφάλι του ο Ξαφέλλης καταφατικά, κάτι σαν δάκρυ άστραψε στα μάτια του.

«Την αγαπώ πιο πολύ κι απ' τη ζωή μου», του είπε, «και γι' αυτόν τον λόγο είναι σημαντικότερη η δική της ευτυχία για μένα απ' οτιδήποτε άλλο. Αν λοιπόν κι εκείνη το επιθυμεί, που από κάτι μισόλογα σε μια συζήτηση που της έκανα χθες συνειδητοποίησα με έκπληξη είναι η αλήθεια πως μάλλον θετικά το βλέπει το όλο θέμα, τότε εγώ δε θα μπω σε καμία περίπτωση εμπόδιο στην τύχη της. Το μόνο άλλωστε που ήθελα πάντα ήταν να είναι καλά και να ζει όπως της αξίζει, και πιστεύω πως εσύ μπορείς να της χαρίσεις τη ζωή που ονειρεύομαι για εκείνη».

«Μπορώ! Και θα το κάνω, έχεις τον λόγο μου», απάντησε ο Ευάγγελος συγκινημένος τείνοντάς του το χέρι.

«Έχω μόνο έναν όρο», ανταπάντησε ο Ξαφέλλης, καθυστε-

ρώντας σκόπιμα να επισφραγίσει τη συμφωνία τους με μια σφιχτή χειραψία.

«Δεκτός!» αποκρίθηκε ο Ευάγγελος δείχνοντάς του με το βλέμμα το χέρι του που ακόμη περιμένε τεντωμένο στον αέρα.

«Μα δε σ' τον είπα», διαμαρτυρήθηκε ο Ξαφέλλης κοιτάζοντάς τον με έκπληξη.

«Δεκτός!» επανέλαβε ο Ευάγγελος κραδαινώντας και πάλι το χέρι του, για να του το σφίξει αυτή τη φορά με δύναμη αντρικεία ο συνομιλητής του. Γιατί δεν υπήρχε απολύτως τίποτα που δε θα έκανε προκειμένου να γίνει η Λευκοθέα γυναίκα του.

Δεν ήταν και κάτι τρομερό τελικά ο όρος που έθεσε ο Ξαφέλλης, μάλιστα γέλασε με την καρδιά του ο Ευάγγελος όταν τον άκουσε αργότερα εκείνο το βράδυ, αφού είχε γνωρίσει πλέον από κοντά τη Λευκοθέα και είχε πειστεί τόσο από το χαμόγελο όσο και από τη γλύκα των ματιών της πως ποτέ στη ζωή του δεν είχε περισσότερο δίκιο στις αποφάσεις και στις επιλογές του απ' ό,τι τώρα. Γιατί αυτό που του ζήτησε στην ουσία ο Γιώργος Ξαφέλλης ήταν αυτό που είχε σκεφτεί να του προτείνει και ο ίδιος. Είχε δει στο βλέμμα της αγαπημένης του μια σκιά στο άκουσμα της πρότασής του, όπως την έθεσε επίσημα πια ο ίδιος σε εκείνη, και ήξερε πολύ καλά από πού πήγαζε αυτή. Γιατί, όπως ήταν φυσικό άλλωστε, τα αισθήματα της κοπέλας για τον θείο που την είχε μεγαλώσει ήταν εξίσου δυνατά με τα δικά του. Δεν ήθελε να τον αποχωριστεί και ο Ευάγγελος δε θα την ανάγκαζε ποτέ να κάνει κάτι που θα τη στενοχωρούσε, έστω και στο παραμικρό. Χάρηκε λοιπόν ιδιαίτερα όταν άκουσε τον Ξαφέλλη να του λέει πως σκεφτόταν να πουλήσει το κατάστημά του, τη δεύτερη μεγαλύτερη αγάπη του δηλαδή, προκειμένου να πάει να ζήσει κι αυτός μαζί τους στο Αϊδίνι.

«Δε θα σας γίνω βάρος», βιάστηκε να τους διαβεβαιώσει. «Έχω χρήματα να μείνω σε δικό μου σπίτι και το μαγαζί μου δε θα πιάσει και λίγα...»

«Με πρόλαβες...» τον διέκοψε ο Ευάγγελος.

«Ορίστε;» τον ρώτησε ξαφνιασμένος ο Ξαφέλλης.

«Με πρόλαβες, γιατί αυτό ακριβώς θα σου πρότεινα κι εγώ ο ίδιος με μια μικρή παραλλαγή. Θα το μεταφέρεις το μαγαζί σου, δε θα το κλείσεις εντελώς, απλώς θα αλλάξεις έδρα. Θα ανοίξουμε μαζί καινούργιο μαγαζί στο Αϊδίνι, και αν εδώ είχες τη φήμη του καλύτερου υφασματέμπορου, εκεί θα κάνεις χρυσές δουλειές. Δεν υπάρχουν, βλέπεις, μαγαζιά για έτοιμα ενδύματα στο Αϊδίνι και οι κυρίες και των τριών συνοικιών θα κάνουν ουρές για τα ευφάνταστα υφάσματα και τα σχέδια που θα τους προτείνεις. Και πέρα από αυτό, αν είσαι κι εσύ σύμφωνος, σκέφτομαι να ανοίξουμε, εκτός από το κατάστημα, και μια βιοτεχνία ραπτικής με φορεσιές για χανούμισσες, που είναι το νούμερο ένα σε ζήτηση στο Αϊδίνι».

Όλο το βράδυ συζητούσαν και οι τρεις τους ενθουσιασμένοι με τις νέες προοπτικές, κάνοντας σχέδια για το μέλλον και χωρίς καμία σκιά να βαραίνει πλέον το βλέμμα κανενός τους. Λίγο πριν από τα μεσάνυχτα, οι δύο άντρες έσφιξαν για άλλη μια φορά τα χέρια υπό το συγκινημένο βλέμμα της Λευκοθέας. Και με την κίνησή τους αυτή επισφράγισαν κάτι διαφορετικό· όχι τόσο τον γάμο που έμελλε να γίνει, ούτε την αρχή μιας ιδιαίτερα επικερδούς, όπως σύντομα θα αποδεικνυόταν, εμπορικής συμφωνίας, αλλά την απαρχή μιας δυνατής, αληθινής φιλίας.

Δεν υπάρχει τίποτα υγιές στη λατρεία της ομορφιάς.

Η Άλμα και η Ελληνόπη, όμως, πιστεύουν ότι ομορφιά είναι όλο το φως που κρύβουμε μέσα μας.

Δυο γυναίκες αιχμαλωτίζουν τις στιγμές με τον φωτογραφικό τους φακό, ωστόσο η μοίρα τις φέρνει κοντά: την Άλμα, στη δύση της ζωής της, και την Ελληνόπη, στο καταμεσήμερο. Ένα διαρκές παιχνίδι του φωτός με τη σκιά είναι άλλωστε και η ίδια η ύπαρξή τους.

Γεμάτη ανατροπές η ζωή της πρώτης. Από την καταστροφή του Αϊδινίου και της Σμύρνης, στην κοσμοπολίτικη Δρέσδη του Μεσοπολέμου, και από τα πρώτα φωτογραφεία της Ερμού στη Νέα Υόρκη του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου. Συνοδοιπόροι της σε αυτό το ταξίδι οι πλέον εξέχουσες προσωπικότητες της εποχής.

Γεμάτη πληγές η ζωή της δεύτερης. Από την πνιγηρή επαρχία στην ολόφωτη πρωτεύουσα, και από την οδύνη ενός ανεκπλήρωτου έρωτα στην απόδραση από έναν γάμο χωρίς έρωτα.

Γεμάτη αγάπη η σχέση τους και, κάπως έτσι, ο κόσμος ξαφνικά αλλάζει. Και τα σκοτάδια τους γεμίζουν φως...

**Ένα μαγευτικό μυθιστόρημα, εμπνευσμένο
από τη ζωή και το έργο της θρυλικής φωτογράφου Nelly's.**

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 24058

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η